

Eiropas Sociālā fonda 1.2.1.1.1.apakšaktivitātes projekts
**“Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās
izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”**

Kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde)

Nozares ekspertu padome

Rīga, 2011. gada 15. decembris

Paveiktais 2011. gadā

- Izveidots Kokrūpniecības NEP
- Precizēts un apstiprināts Kokrūpniecības NEP sastāvs
- Kokrūpniecības NEP iesaistīties nozares uzņēmēju aptaujas procesā
- Saskaņoti NACE kodi, notiek aptaujas datu apstrāde
- Aptaujas pirmie rezultāti prezentēti NEP sanāksmē 19. decembrī, notiek rezultātu izvērtēšana
- Tiek precizēti jautājumi uzņēmēju intervijas nodrošināšanai 2012. gada janvāra mēnesī
- Notikušas sešas NEP sanāksmes
- Nozares izpētes galīgie rezultāti būs 2012. gada februāra mēnesī

Kvalifikācijas prasības (PS)

Kokrūpniecības NEP uzskata ka nepieciešams izstrādāt pamata profesijas (pamata zināšanu) standartus vidējā izglītības pakāpē trīs apmācības novirzieniem:

1. **Koksnes pirmapstrādes strādnieki, mēbeļu un citu koka izstrādājumu ražotāji** (tie ir strādnieki, kas nodarbojas ar apaļo kokmateriālu pirmapstrādi, žāvēšanu, detaļu vai gatavu izstrādājumu izgatavošanu no koksnes)
2. **Kokapstrādes instrumentu un darbmašīnu regulētāji**, (tie ir strādnieki, kas veic tehniskās apkopes, regulē un iestata darba mašīnas, asina instrumentus, veic tehnikas un mašīnu remontus)
3. **Mežsaimniecības un mežizstrādes pakalpojumi** (darbinieki, kas strādā mežsaimniecībās vai mežizstrādes uzņēmumos)

Izglītojamo (sagatavojamo speciālistu) skaits

- Pašreiz kokrūpniecības nozarē pieprasītos jaunus speciālistus sagatavo 22 profesionālās mācību iestādes
- Ļoti ceram, ka firmas ERNST&YOUNG iegūtie kokrūpniecības nozares uzņēmēju aptaujas rezultāti dos precīzu atbildi, kādi un cik jaunie speciālisti nozares darbības nodrošināšanai būs nepieciešami tuvākā un tālākā nākotnē
- Iegūtie aptaujas rezultāti ļaus izvērtēt nepieciešamo profesionālo mācību iestāžu skaitu, apmācāmo skaitu un skolu ģeogrāfisko izvietojumu

Profesionālās izglītības iestāžu tīkls

- Pašreiz izstrādātais apmācības kompetenču centru ģeogrāfiskais izvietojums, apmācāmo profesiju pārstāvniecība, pedagogu kvalifikācijas līmenis ir optimāls šodienas nosacījumiem
- Nepieciešams uzlabot un pilnveidot kompetences centru apmācības vidi un materiāli tehnisko bāzi
- Nākotnē vajadzētu kompetences centros organizēt mācību praksi pirmajosursos kamēr apgūst apmācāmie apgūst darba pamata prasmes un iemaņas, bet prakses vietas ražošanas uzņēmumos vajadzētu nodrošināt pēdējā kursa audzēkņiem

Prakses iespējas

- Lielie un vidējie kokrūpniecības nozares uzņēmumi labprāt nodrošina profesionālo mācību iestāžu audzēkņus ar prakses vietām, nozīmē prakses vadītājus un spēj piedāvāt apmācības darba vietas atbilstoši specialitātei
- Mazajiem un mikro kokrūpniecības uzņēmumiem bieži vien nav brīvu darba vietu ko piedāvāt praktikantiem, grūtības atrast prakses vadītāju, jo visi aizņemti pildot pamata darba pienākumus, nav kur izmitināt praktikantus vai piedāvāt nakts mītnes, praktikantiem nav kur paēst siltas pusdienas
- Risinājums – rast finansējumu, lai uz prakses laiku mazajos uzņēmumos varētu pie privātpersonām noīrēt dzīvojamo platību, tad arī vieglāk varēs atrast prakses vadītājus un tiem vajadzētu par praktikantu vadīšanu saņemt kaut nelielu atalgojumu

iegūtās kvalifikācijas novērtēšana + piešķiršana

- Tas, ka vērtēšanas komisiju darbā piedalās nozaru speciālisti, vērtējams pozitīvi
- Ļoti traucē tas, ka kokrūpniecības nozares profesionālajās mācību iestādēs nav vienotas terminu skaidrojošās vārdnīcas. Apmeklējot skolas nākas konstatēt, ka vienu un to pašu savienojumu, koksnes vainu vai detaļu nosaukumi ir atšķirīgi, kas traucē vienādi saprast teorētisko zināšanu pārbaudes testa jautājumus, rodas pārpratumi
- Par ārpus formālās izglītības ceļā iegūto zināšanu novērtēšanas praksi spriest pārāgri, jo process tikko sācies un trūkst pieredzes šajā jautājumā

Nozaru kvalifikāciju struktūra

- Kokrūpniecības nozares NEP atbalsta ieceri pāriet uz ES praktizēto astoņu līmeņu kvalifikācijas struktūru
- Pašreiz aizsākts nopietns darbs pie nozaru izpētes lai apzinātu pieprasītās profesijas šodien un tuvākajā nākotnē, uzņēmēji ar sapratni uzņem priekšlikumu pārejai uz astoņu līmeņu profesionālās kvalifikācijas sistēmu.

Kokrūpniecības NEP SVID analīzes rezultāti

Stiprās puses

- Nozare ir vadoša tautsaimniecības nozare
- Nozarē ir lieli, vidējie, mazie un mikrouzņēmumi
- Attīstās jaunas tehnoloģijas, uzņēmumos modernas iekārtas
- Uzņēmumi optimizējušies krīzes rezultātā aizstājot darbaspēku ar iekārtu darbu
- Visos reģionos ir nozares uzņēmumi, kur ir iespējams iziet praksi un nākotnē atrast darba vietas
- Nozarei senas tradīcijas, amata prasmes
- Izejvielas un resursi ir pieejami
- Izglītības iestādēs licencētas un akreditētas izglītības programmas
- Ir kvalitātes vadības sistēmas elementi profesionālās izglītības sistēmā
- Atsevišķās izglītības iestādēs ir nepieciešamā materiāli tehniskā bāze (modernas iekārtas un tml.)
- Izglītības programmās iekļautas nozarei svarīgas tēmas (tehnoloģijas, materiāli, darba un vides aizsardzība u.c.)
- Izglītojamo un pedagogu profesionālās meistarības konkursi

Vājās puses

- Uzņēmumiem trūkst motivācijas apvienoties profesionālās organizācijās
- Darbaspēka samazinājums nozarē kopumā
- Nelegālā nodarbinātība, nelaimes gadījumi darbā
- Nav darbaspēka gradācijas sistēmas uzņēmumos
- Darba devējiem nav motivācijas rast prakses vietas
- Zems profesionālās izglītības prestižs
- Profesionālo kvalifikāciju atšķirīgās prasības darba tirgū atbilstoši uzņēmumu specializācijai
- Atsevišķām izglītības iestādēm nav atbilstošas materiāli tehniskās bāzes
- Mūsdienīgu mācību metožu neizmantošana mācību procesā
- Pedagogu sastāva novecošanās, jauno pedagogu paviršā attieksme
- Zems mācībspēku atalgojuma līmenis
- Iekšējās kontroles nepārdomāta, vāja sistēma
- Nepietiekams un lēns jaunāko tehnoloģiju ieviešanas līmenis mācību procesā
- Nav vienotas terminoloģijas

Iespējas

- Jaunu tirgu apguve un jaunu produktu veidošana (attīstot dziļo pārstrādi)
- Mērķtiecīgas mežsaimniecības attīstīšana, izmantojot jaunas ātraudzīgas sugas
- Darbaspēka izglītošana darba aizsardzības jautājumos
- Profesionālās izglītības sistēmas optimizācija
- Pamatprofesiju starptautiska atpazīstamība
- Profesionālās izglītības un ārpus formālās izglītības novērtēšanas procesa popularizēšana
- Dalība Eiropas un pasaules līmeņa profesionālos konkursos un izstādēs
- Moduļu izglītības sistēmas veidošana, lai varētu apgūt šauras specializācijas
- Nozares ekspertu dalība nozares izglītības kvalitātes vērtēšanā
- Profesionālās kvalifikācijas apliecinoša dokumentu nozīmīguma reglamentēšana darba attiecībās
- Vienotas terminoloģijas veidošana

Draudi

- Iedzīvotāju skaita samazinājums, nākotnē iespējams darbaspēka trūkums
- Uzņēmumu šaurā specializācija, kas darbinieku pieprasījuma ziņā neatbilst sākotnējai profesionālai izglītībai
- Produkcijas pieprasījuma kritums
- Iespējamā krīze un uzņēmumu optimizācija izslēdzot noteiktas darbaspēka kategorijas
- Ierobežotas izejmateriālu iegūšanas iespējas nākotnē
- Darbaspēka aizplūšana attālākajos reģionos
- Darba tirgus pētījumu trūkums
- Izglītības iestādes sagatavo speciālistus bez atbilstošu profesiju nepieciešamības pamatojuma
- Darba devēju un nozares ekspertu inertums, nepietiekama ieinteresētība

Problēmas un risinājumi

Problēmas	Piedāvātais priekšlikums/ risinājumi
1. Uzņēmumiem nav motivācijas prakses organizēšanai.	Attīstīt „bonusu” sistēmu uzņēmumiem (nodokļu atlaides, papildus punkti valsts iepirkumos u.c.). Prakses vadītājam konkurētspējīgs atalgojums.
2. Nozares speciālista vietas un lomas apzināšanās mežsaimniecības un kokapstrādes procesos.	Uzlabot izpratni par nozarē notiekošajiem procesiem, izglītojot darbaspēku.
3. Nozares kvalifikāciju daudzveidība, šaurā specializācija, kas tieši neatbilst nozares izglītības piedāvājumam un apgrūtina ārpus formālās izglītības novērtēšanas procesa iespējas	Iestrādāt nozares kvalifikāciju struktūrā skaidri saprotamu profesiju saistību un piederību noteiktiem nozares sektoriem un darbu veidiem
4. Profesionālās izglītības iestāžu optimizācijas rezultātā nozares izglītības prioritārās lomas samazināšanās konkrētajās izglītības iestādēs	Pārskatīt un noteikt nozares izglītības nodrošināšanai atbilstošās izglītības iestādes, veicināt nozares lomas apzināšanu un popularizēšanu

Problēmas	Piedāvātais priekšlikums/ risinājumi
5. Nozares izglītības pedagogu kompetences neatbilstība nozares vajadzībām	Vieslektoru piesaiste un pedagogu profesionālās pilnveides nepārtrauktība
6. Šaurs redzesloks vietējā līmenī.	Stimulēt prakses iespējas ārzemēs.
7. Nav vienotas terminoloģijas.	Attīstīt vienotu terminoloģiju nozarē.
8. Nav informācijas izglītības iestādēm par absolventu nodarbinātību vai turpmāko izglītību.	Veidot atgriezenisko saiti un attīstīt sistēmu, kā nodrošināt informācijas ieguvu.

Paldies par uzmanību !